

**Житомирський
державний
університет імені
Івана Франка**

**Тернопільський
національний
педагогічний
університет імені
Володимира
Гнатюка**

**Київський
столичний
університет імені
Бориса Грінченка**

Littera Scripta Manet:

**Нові тенденції у перекладознавстві,
філології та лінгводидактиці у контексті
глобалізаційних процесів**

**Матеріали 3-ї Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та молодих учених**

Житомирський державний університет імені Івана Франка,
5 листопада 2025 року

Житомир 2025

УДК 81'255:81'42:001.891

Н-76

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету
імені Івана Франка від «28» листопада 2025 року,
протокол № 22*

Рецензенти:

Антонюк Н. М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Могельницька Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя Державного університету «Житомирська політехніка»;

Соловйова Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Littera Scripta Manet : зб. наук. пр. за матеріалами 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та молодих учених "**Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів**" / за ред. Полховської М. В., Борисенко Н.Д., Мосієнко О. В., Лисецької Ю. В. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2025. Вип. 11. 406 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, здобувачів та молодих учених «Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів», яка відбулася 5 листопада 2025 року в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в межах відзначення Міжнародного дня науки. Теми доповідей охоплюють лінгвістичну, перекладознавчу та лінгводидактичну галузі.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат,

власних імен, посилань на наукові та літературні джерела, інші відомості відповідають автори публікації.

Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.

©Колектив авторів,2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

46.Киричук А. Б. Лексичні та граматичні особливості перекладу Європейської конвенції з прав людини	134
47.Клачко Л. М. Метод проєктів як інструмент розвитку діалогічного мовлення учнів старших класів	137
48.Козир Т. Rendering Wizards' Realia in Subversive by Col-Leen Cowley	138
49.Кондратюк О. Стратегії та трансформації при перекладі okazіоналізмів	141
50.Космус С. В. Військовий переклад як засіб міжкультурної комунікації в умовах міжнародних операцій	144
51.Красноок Д. В. Комунікативні стратегії іспанськомовних соцмереж: прагматичний аспект	147
52.Кривошей В. В. Лінгвостилістичні особливості відтворення персонажного мовлення в англо-українському перекладі серіалу "FRIENDS"	150
53.Крушельницька К. З. Відтворення авторських неологізмів при перекладі фентезі трилогії «Хроніки Безночі»	153
54.Крушельницький Н. І. Інтеграція штучного інтелекту в художній переклад у контексті сучасного перекладознавства	155
55.Кулибаба В. О. Вплив перекладу на сприйняття серіалу «Картковий будинок» українським глядачем	157
56.Кунатовська Є. М. Цифрова платформа ELEXIS у контексті мовної освіти: можливості та перспективи	160
57.Купчинська Д. В. Лексико-стилістичні особливості перекладу гендерно маркованих елементів у рекламних текстах	163
58.Курушина К. В. Проблеми передавання імен персонажів у перекладі художніх текстів (на прикладі фентезі «Із крові й попелу» Дженніфер Л. Арментраут)	166
59.Лазарчук Я. О. Переклад американських художніх текстів першої половини ХХ століття українською мовою	169
60.Легка Л. В. Лінгвістичні особливості інтернет-медіа як нового формату масової комунікації	172
61.Лейковська Н. П. Rendering Dark Academia Style in Ukrainian: The Case of Alexis Henderson's 'An Academy for Liars'	174
62.Лисюченко З. В. Класифікація та роль обмежувальних часток у вираженні, фокусуванні та виділенні інформації	176
63.Лихотворик Є. В. Функціонування реалій у науково-фантастичному романі «Дюна» Френка Герберта: лінгвокраїнознавчий аспект	178
64. Ліхтанська А. О. Особливості українського перекладу політичних метафор у британській пресі на матеріалі промов Дональда Трампа	182
65.Ліщук Ю. В. Проблеми відтворення термінології у перекладі юридичних документів ЄС	185
66.Лозінська М. В. Teaching Writing to Young Learners With Special Needs in the Inclusive Classroom	188
67.Луцик Ю. О. Peculiarities of Intertextuality in the Women by Kristin Hanna and Ways of Its Rendering Into Ukrainian (191

Крушельницький Н. І.
аспірант кафедри теорії і практики перекладу
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
Наук. керівник – к.ф.н., доцент Чумак Г. В.

ІНТЕГРАЦІЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ХУДОЖНІЙ ПЕРЕКЛАД У КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Сучасне перекладознавство перебуває на межі технологічного зламу, коли штучний інтелект (ШІ) стає не просто допоміжним інструментом, а чинником, який змінює саму сутність перекладацької діяльності.

На думку Григоренка, інструменти штучного інтелекту не лише автоматизують процес перекладу, а й впливають на саму його природу, зокрема через взаємодію людини та алгоритму [1, с. 31]. Застосування ШІ у художньому перекладі дає змогу прискорити процес і підвищити точність, проте водночас загострює питання збереження стилю, індивідуальності автора та культурної автентичності твору.

Поняття штучного інтелекту охоплює систему технологій, здатних моделювати процеси людського мислення. За визначенням Баранова, штучний інтелект можна розуміти як комплекс технологій, що імітують аналітичні та оціночні процеси мислення людини [2, с. 37]. У перекладацькому аспекті це означає, що система може аналізувати й відтворювати мовні структури, але не здатна передати контекстуальну багатозначність чи емоційний підтекст.

Втім, сучасні дослідження доводять, що нейромережі ще не здатні досягти цієї глибини. Як показує дослідження Манапбаєвої, модель ChatGPT-4 досить точно передає зміст, проте не відтворює емоційно-стилістичну складову літературного тексту [3, с. 212].

Тому перекладач виступає не просто користувачем ШІ, а активним посередником між людським і машинним способами розуміння тексту. Його завдання – забезпечити баланс між семантичною точністю та художньою виразністю.

Використання нейромереж у художньому перекладі відкриває низку практичних переваг: підвищення швидкості перекладу, узгодженість термінології, автоматичне виявлення стилістичних помилок. Проте водночас воно створює нові ризики – втрату авторської інтенції, ритміки, образності. Елкінс, Цін і Лапата вказують, що використання ШІ в перекладі часто призводить до зміни авторського стилю через втрату дрібних емоційних відтінків і ритмічної гармонії тексту [4, с. 145]. Штучний інтелект прагне до буквальної, а не експресивної точності.

Водночас ШІ може бути корисним інструментом попереднього аналізу тексту. Григоренко стверджує, що ШІ доцільно використовувати лише як аналітичний інструмент, тоді як остаточне рішення про переклад має залишатися за людиною [1, с. 33]. Така модель співпраці формує новий тип перекладача – редактора-куратора, який не лише перекладає, а й контролює логіку, стиль та естетику створеного системою тексту.

Інтеграція ШІ у перекладацьку сферу пов'язана не лише з технічними, а й з етичними викликами. Сюди належать питання авторського права, культурної автентичності та збереження інтелектуальної власності.

На думку Баранова, розвиток технологій штучного інтелекту має базуватись на людиноцентричному підході, що підкреслює роль творчості як невід'ємного чинника перекладу [2, с. 43]. У цьому контексті перекладач виконує функцію не просто мовного медіатора, а культурного інтерпретатора, який гарантує автентичність та глибину художнього тексту.

Інтеграція штучного інтелекту у художній переклад є неминучою тенденцією сучасного перекладознавства. Проте ефективність цього процесу залежить від здатності перекладача зберегти баланс між технологічною точністю і художнім чуттям.

ШІ може стати потужним помічником у перекладацькій практиці, але він ніколи не зможе замінити людську інтуїцію, емоційність і розуміння контексту. Майбутнє художнього перекладу полягає у синергії людини та машини, де технології допомагають людині, але не визначають сутність творчості.

Література

1. Григоренко Г. Використання та аналітика інструментів на основі штучного інтелекту у перекладі. *APHN Journal*, 2023, с. 30–36.
2. Баранов О. А. Визначення терміну «Штучний інтелект». Інститут проблем штучного інтелекту НАН України, 2022, с. 32–49.
3. Manarbayeva Z. AI in Literary Translation: ChatGPT-4 vs Professional Translators. *Procedia Computer Science*, 2024, с. 210–214.
4. Elkins K., Qin Z., Lapata M. In Search of a Translator: Using AI to Evaluate What's Lost. *Frontiers in Computer Science*, 2024, с. 140–148.

Кулибаба В.О.
гр. 23Мд-Фанг
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Наук. керівник – к.філол.н, доцент Зорницький А.В.

ВПЛИВ ПЕРЕКЛАДУ НА СПРИЙНЯТТЯ СЕРІАЛУ «КАРТКОВИЙ БУДИНОК» УКРАЇНСЬКИМ ГЛЯДАЧЕМ

Серіал «Картковий будинок» став одним із найпопулярніших політичних трилерів світу, зокрема й в Україні. Сприйняття цього серіалу українським глядачем значною мірою залежить від якості перекладу, який передає культурний та мовний контекст оригіналу.

Оскільки сюжет тісно пов'язаний з американською політичною системою, переклад потребує не лише точності, а й адаптації політичних термінів, процедур та стратегій для кращого розуміння українським глядачем. Неточний переклад може призвести до спотворення сприйняття механізмів американської політики, що є центральними для сюжету серіалу [1, с. 7].

Одним із ключових аспектів є переклад політичної лексики, такої як назви посад (*President, Speaker of the House, Whip*), інститутів (*Congress, Supreme Court*), процедур (*filibuster, impeachment*) та стратегій (*lobbying*). Успішний переклад передбачає не лише пошук найточніших українських відповідників, але